

Motion till riksdagen 2020/21:4016

av **Lars Adaktusson m.fl. (KD)**

med anledning av skr. 2020/21:114 Strategisk exportkontroll 2020 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över möjligheten att stoppa export och följdleveranser av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden till Saudiarabien och Förenade Arabemiraten så länge länderna är inblandade i Jemenkonflikten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Kristdemokraterna menar att Sverige ska bedriva en värderingsbaserad utrikespolitik som syftar till att stärka fred, frihet och utveckling samt försoning och mänskliga rättigheter. Därför har vi sedan 2001 tagit ställning till att export av krigsmateriel ska begränsas till demokratiska stater och inte gå till offensivt krigförande länder eller till stater där det förekommer systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter.

Vapenexport till krigförande länder står också i direkt motsats till Sveriges politik för global utveckling (PGU) och Sveriges genomförande av Agenda 2030 som riksdagen har beslutat om och som Sverige har åtagit sig.

Efter påtryckningar från bl.a. Kristdemokraterna infördes det 2018 genom den s.k. KEX-överenskommelsen ett demokratikriterium för prövningen av svensk krigsmaterielexport. Kristdemokraterna riktade då kritik mot att regeringens proposition hade dragit ut så mycket på tiden. Dessutom hade vi velat se tuffare skrivningar, särskilt gällande demokratikriteriet och följdleveranser. Vi menade att den positiva presumtionen i fråga om följdleveranser riskerar att undergräva demokratikriteriet. Den ställningen står vi fast vid.

I skrivelsen Strategisk exportkontroll 2020 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden går det att konstatera att exporten till Saudiarabien eller Förenade Arabemiraten endast avser följdleveranser. Den utredning som dåvarande alliansregeringen tillsatte har haft en viktig betydelse för att skärpa exporten. Däremot har nya tillstånd för export till Saudiarabien beviljats inom ramen för internationella samarbeten. När det gäller Saudiarabien inkluderar det nu även krigsmateriel för strid.

Vi menar dock att det är för tidigt att utvärdera om de nya riktlinjerna är tillräckligt långtgående, särskilt då export av krigsmateriel har långa ledtider och de skärpta riktlinjerna inte gäller retroaktivt. Det råder emellertid ingen tvekan om att Sveriges fortsatta vapenexport till diktaturer och krigförande länder som Saudiarabien och Förenade Arabemiraten står i direkt motsats till Sveriges åtaganden. Det riskerar också att urholka vår trovärdighet som en röst för demokrati, mänskliga rättigheter och fred i världen. Både Saudiarabien och Förenade Arabemiraten, som är de största importörerna av svensk krigsmateriel, är inblandade i det fasansfulla inbördeskriget i Jemen, och likt övriga aktörer skyr de inga medel för att uppnå sina politiska mål. Konflikten har inte bara lett till världens största humanitära katastrof, utan den har även stärkt al-Qaida och Islamiska staten.

I oktober 2019 beslutade Inspektionen för strategiska produkter (ISP) att stoppa exportmateriel till Turkiet. Tillstånden som återkallades gällde s.k. övrig krigsmateriel. Anledningen var landets militära offensiv i norra Syrien och enligt myndigheten grundade sig beslutet i att regeringen var tydlig med att landets agerande stod i strid med humanitär rätt och att man inom EU verkade för ett vapenembargo. Beslutet visar tydligt på att det finns en möjlighet att stoppa redan beslutade affärer om den politiska viljan finns.

Det faktum att svensk krigsmaterielexport ökat kraftigt i omfattning sedan 2018 (från 11,4 miljarder kronor till 16,3 miljarder kronor 2020 och en fördubbling sedan 2015) ger dock anledning till ett förnyat ställningstagande om huruvida gällande regler är tillräckligt tydliga för att Sverige ska kunna leva upp till ambitionen att ”stärka fred, frihet och utveckling samt försoning och mänskliga rättigheter”.

Regeringen kan också begära att ISP lämnar över ärenden om export till vissa länder för att själva fatta beslut. Här vilar ett tungt ansvar på regeringen. Att man försöker medla fred i Jemen och står för ett generöst humanitärt bistånd förändrar inte det faktum att svensk krigsmateriel kan komma att användas i ett krig som har pågått i sex år och som har skördat fler än 200 000 människoliv, varav många barn. Kristdemokraterna menar därför att det är hög tid att regeringen ser över möjligheten att stoppa export och följdleveranser av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden till Saudiarabien och Förenade Arabemiraten så länge kriget i Jemen fortgår.

Lars Adaktusson (KD)

Gudrun Brunegård (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Andreas Carlson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)